

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник Сокирянського надлісництва
філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України"


Олександр ЧЕБАН

ПРОГРАМА

**навчання власного персоналу та підрядників, а також
інформування зацікавлених сторін задля запобігання
збору, полюванню чи відлову рідкісних видів та видів, що
перебувають під загрозою
по Сокирянському надлісництві філії "Подільський
лісовий офіс" ДП "Ліси України"
на 2026 рік**

ВСТУП

Ця програма визначає порядок проведення навчання власного персоналу та підрядників, а також інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду Сокирянського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Мета – досягти достатньої ефективності роботи власних працівників та підрядників, а також зацікавлених сторін щодо попередження збору, полювання чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою; підвищити рівень спеціальних знань та навичок.

1. Визначення термінів

Біологічне різноманіття - мінливість живих організмів, що походить з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає різноманітність у межах виду, між видами, та різноманіття екосистем.

Мережа територій для збереження - ті частини одиниці господарювання, для яких збереження є первинною, а в деяких випадках - єдиною метою. До таких територій належать репрезентативні ділянки, зони збереження, охоронювані території, сполучні території та особливо цінні для збереження території.

Екосистема - динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їхнього неживого довкілля, які взаємодіють як єдине функціональне ціле.

Природне оселище (біотоп) - ділянка суші чи водного простору природного або напівприродного походження, яка визначається за абіотичними та біотичними характеристиками. Також вживається тут як синонім терміну «природне середовище існування», що стосується предмету Конвенції про охорону дикої флори, фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської конвенції).

Рослинне угруповання - сукупність видів рослин, що зростають разом в межах певної ділянки та перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля.

Середовище існування видів дикої флори та фауни - територія, що визначається особливими абіотичними та біотичними чинниками, у межах якої види природної фауни і флори оселяються на будь-якому етапі свого життєвого циклу.

Рідкісні види - види, які рідко трапляються, проте не класифікуються як такі, що перебувають під загрозою. Такі види розповсюджені в географічно обмежених ареалах чи особливих оселищах, або зрідка трапляються на великій території. Вони приблизно еквівалентні категорії IUCN (2001) «Майже під загрозою» (NT), включно з видами, близькими до того, щоби бути занесеними або, ймовірно, будуть занесені в найближчому майбутньому, до категорії тих, що перебувають під загрозою.

Загроза - ознака або застереження щодо можливості або наближення шкоди чи негативних впливів.

Вид, що перебуває під загрозою - вид, що відповідає критеріям IUCN (2001) для категорій «Уразливий» (VU), «Той, що зникає» (EN) або «У критичній небезпеці» (CR), і має високий, дуже високий або надзвичайно високий ризик зникнення у дикій природі. Для цілей FSC[®] (FSC-C106043) ці категорії можуть бути змінені відповідно до офіційних національних класифікацій (які мають законне значення) та до місцевих умов і щільності популяцій (які можуть впливати на рішення щодо відповідних заходів зі збереження).

1. Заходи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів.

Заходи з виявлення типових та унікальних природних комплексів, місця зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу декларуються під час проведення базового лісовпорядкування. У протоколах першої та другої

лісовпорядних нарад обов'язковим є відображення проєктованих та реалізованих робіт щодо реалізації вищезазначених заходів.

З метою системного обстеження лісових територій і виділення унікальних природних комплексів, місць зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу, цикл досліджень поділяється на чотири етапи:

- 1) попередній (камеральне обстеження території);
- 2) початковий (рекогносцирувальне обстеження території);
- 3) основний (стаціонарні дослідження);
- 4) додатковий (уточнення, коригування отриманих результатів).

Роботи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів можуть проводитись із залученням фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Роботи з виявлення та моніторингу рідкісних видів флори та фауни проводяться системно щорічно протягом вегетаційного періоду працівниками лісництва. Звіт подається у надлісництво раз на рік у грудні місяці.

2. Процедура навчання працівників надлісництва

Навчання власних працівників може проводитись за участі фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Навчання працівників надлісництва може проводитись на нарадах лісової охорони, зборах трудового колективу надлісництва тощо.

За результатами складається протокол засідання з відображенням списків присутніх, тем навчання.

У разі дії особливого стану, карантинних чи інших обмежень, навчання може проводитись у режимі он-лайн.

Навчання із працівниками структурних підрозділів надлісництва проводить керівник відповідного структурного підрозділу надлісництва (лісничий, начальник нижнього складу, транспортної ділянки).

Навчання із працівниками апарату управління надлісництва та керівниками структурних підрозділів проводять начальник надлісництва, посадова особа, відповідальна за лісову сертифікацію у надлісництві.

3. Процедура навчання працівників підрядних організацій

Під час проведення тендеру щодо надання послуг у лісовому господарстві, обов'язково у технічну документацію додається умова щодо декларування підприємцями дотримання вимог FSC®. В подальшому це має бути відображене у договорі.

Навчання із керівником підрядної організації та відповідальним за дотримання природоохоронних вимог підрядної організації (за наявності) проводить начальник надлісництва.

Навчання із працівниками підрядної організації проводять керівник та відповідальний за дотримання природоохоронних вимог підрядної організації (за наявності) чи лісничий лісництва, у якому проводяться роботи.

4. Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чії інтереси зачеплено.

Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чії інтереси зачеплено щодо виявлених рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів, а також про запобігання їх збору, полюванню чи відлову проводиться шляхом розміщення відповідної інформації у засобах масової інформації, наявних інтернет-ресурсах, під час надсилання щорічних звітів (стислого викладення результатів моніторингу), цілеспрямованих консультацій тощо.

5. План навчання

1. Перелік, опис, охоронний статус та особливості рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою зникнення, їхніх оселищ, які наявні чи можуть траплятися на території надлісництва.

2. Оцінювання потенційного впливу господарських заходів на рідкісні види та види, що перебувають під загрозою зникнення, їхні оселища, заходи із пом'якшення такого впливу.

3. Режим охорони рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою зникнення, їхніх оселищ.

4. Порядок та законодавчі заборони щодо збору, полювання чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою. Види та обсяги відповідальності за незаконний збір, полювання чи відлов рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою.

5. Порядок дій працівників у разі виявлення незаконного збору, полювання чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою сторонніми особами.

6. Джерела інформації

1. Червона книга України. Тваринний світ. https://redbook-ua.org/files/Red_book_animals_2009.zip.

2. Червона книга України. Рослинний світ. https://redbook-ua.org/files/Red_book_plants_2009.zip.

3. ЗУ «Про Червону книгу України».

4. ЗУ «Про тваринний світ».

5. ЗУ «Про рослинний світ».

6. ЗУ «Про природно-заповідний фонд».

7. ЗУ «Про ратифікацію конвенції про біологічне різноманіття».

8. ЗУ «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі».

9. ЗУ «Про мисливське господарство та полювання».

10. Лісовий кодекс України.

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

12. Кримінальний кодекс України.

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws>).

7. Відповідальні за проведення навчання

Контроль за вчасним проведенням навчанням працівників, підрядників, а також за інформуванням представників зацікавлених сторін та сторін, чиї інтереси зачеплено у Сокирянському надлісництві філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» здійснює начальник надлісництва.

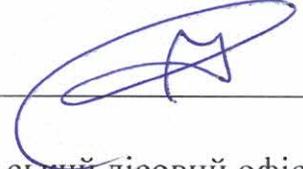
Інженер лісового господарства I категорії



Володимир ДЗИК

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник Сокирянського надлісництва
Філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України"


Олександр ЧЕБАН

ПРОГРАМА

навчання працівників Сокирянського надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України",
що стосується вимог лісової сертифікації на 2026 рік

(відповідно до додатку В FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України)

Примітка: Мінімальний перелік застосованих законів, нормативних документів і ратифікованих державою міжнародних угод, конвенцій і договорів наведений у додатку А FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
1	Законність одиниці господарювання, право на постійне користування, сплата податків, зборів	1.2, 1.3	Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ; Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-ІІІ; Податковий кодекс України	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної дільниці, помічник лісничого
2	Правові зобов'язання у відповідності до національного та місцевого законодавства. Дотримання нормативно-правових актів і адміністративних вимог	1.2, 1.3	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ; Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-ХІІ; Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VІІІ; Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 № 555; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил поліпшення якісного складу лісів» від 12.05.2007 № 724; Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 № 761; Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, майстер дільниці, начальник транспортної дільниці, механік, помічник лісничого, майстер лісозаготівель, майстер лісу

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
			<p>межах територій та об'єктів природо-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення» від 10.08.1992 № 459; Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 22.11.2010 №403 зі змінами; Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил рубок головного користування» від 23.12.2009 № 364; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України» від 23.04.1996 №449.</p>	
3	Виконання заходів щодо охорони одиниці господарювання від недозволеного або незаконного користування	1.4, 1.5	<p>Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ; Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» від 10.05.2022 № 575; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу» від 23.07.2008 № 665; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів» від 20.05.2022 № 612; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про ДЛЮ, ЛЮ інших лісокористувачів та власників лісів» від 16.09.2009 № 976; Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави і розпорядження ним» від 25.08.1998 № 1340</p>	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісозаготівель, майстер лісу

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
4	Вимоги чинного законодавства щодо охорони довкілля	1.3, 1.4	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII; Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII; Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII;	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісозаготівель, майстер лісу
5	Дотримання антикорупційного законодавства	1.7	Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 №1700-VII; Антикорупційна програма ДП "Ліси України"	Всі працівники (у т.ч. робітники)
6	Вимоги та дотримання конвенцій МОП з безпеки та охорони праці під час проведення робіт	2.1, 2.3	Конвенція про примусову чи обов'язкову працю № 29: ратифіковано від 10.08.1956; Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію № 87: ратифіковано від 14.09.1956; Конвенція про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів № 98: ратифіковано від 14.09.1956; Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100: ратифіковано від 10.08.1956; Конвенція про скасування примусової праці № 105: ратифіковано від 05.10.2000 Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111: ратифіковано від 04.08.1961; Конвенція про мінімальний вік для прийому на роботу № 138: ратифіковано 03.05.1979; Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182: від 05.10.2000 від 05.10.2000; Галузева угода	Всі працівники (у т.ч. робітники)
7	Сприяння гендерній рівності у працевлаштуванні, господарській діяльності, укладанні угод, тощо. Виплата заробітної плати. Встановлені нормативи заробітної плати для лісового господарства.	2.2, 2.4	Галузева угода; Колективний договір; Кодекс етики ДП "Ліси України"	Всі працівники (у т.ч. робітники)

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
8	Дотримання правил гігієни та безпеки праці на лісогосподарських роботах	2.3	Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями; Галузева угода	Всі працівники (у т.ч. робітники)
9	Вимоги щодо техніки безпеки у поводженні із небезпечними речовинами	2.3	Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями; Галузева угода	Всі працівники (у т.ч. робітники)
10	Виявлення та запобігання сексуальним домаганням та дискримінації за гендерними ознаками	2.2	Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI; Галузева угода	Всі працівники (у т.ч. робітники)
11	Розуміння своїх посадових обов'язків працівниками у відповідності до специфіки виконуваних робіт	2.5	Посадові інструкції. Правила внутрішнього трудового розпорядку	Всі працівники (у т.ч. робітники)
12	Уникнення та пом'якшення істотних негативних соціальних, екологічних та економічних впливів господарської діяльності на місцеві громади	4.5, 4.7, 5.1	Список третіх зацікавлених сторін; Оцінювання соціальних наслідків від лісогосподарської діяльності; Процедура вирішення спорів	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної ділянки, помічник лісничого, майстер лісозаготівель, майстер лісу
13	Визначення місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення через залучення місцевих громад. Вплив діяльності на місцеві громади. Стратегії щодо підтримки особливих цінностей для збереження	6.1, 6.5, 9.1	Перелік репрезентативних ділянок та ОЦЗ по лісництвах; Планування і проведення лісогосподарських та природоохоронних заходів для збереження ОЦЗ.	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісу
14	Права місцевих громад щодо господарської діяльності підприємства	4.2	Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; Список третіх зацікавлених сторін	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісу

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
15	Базові методики ведення моніторингу екологічних і соціально-економічних впливів діяльності підприємства	принцип 8	План ведення лісового господарства	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого
16	Ефективність господарювання з різноманітними продуктами і послугами та отримання широкого спектра соціальних та екологічних вигод	4.2, 4.5, 5.1	Лісовпорядкувальний проект; Заходи заплановані матеріалами лісовпорядкування	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого
17	Масштаб, інтенсивність та ризик господарської діяльності підприємства, оцінка впливу на довкілля	10.9, 6.2	Висновок з оцінки впливу на довкілля; Акт оцінки потенційного впливу лісогосподарського заходу; Акт оцінки екологічних наслідків проведеного лісогосподарського заходу; Інструкція з визначення загроз ОЦЗ	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого
18	Виконання плану ведення лісового господарства. Моніторинг та вплив господарської діяльності та стан одиниці господарювання. Цілі господарювання	8.1, 8.3	Лісовпорядкувальний проект; Виробничо-фінансовий план; Плани лісогосподарських робіт по лісництву; Місячні, квартальні, річні звіти	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого
19	Підтримання та збагачення особливих цінностей для збереження в межах одиниці господарювання. Моніторинг ОЦЗ	9.2	Режим господарювання в ОЦЗ та послідуочий моніторинг	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісу
20	Визначення та охорона рідкісних видів і видів, що перебувають під загрозою в межах одиниці господарювання	6.1, 6.2, 6.6	Червона книга України (рослинний світ, тваринний світ); Зелена книга України; Наказ Мінприроди України «Про затвердження Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України» від 16.10.2009 № 545; Рідкісні види та види, що перебувають під загрозою, які трапляються на території лісового фонду	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісу

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
21	Проведення лісовідновлення. Використання аборигенних видів та місцевих генотипів. Обґрунтування лісовідновлення інших видів та генотипів. Використання лісівничих практик, екологічно відповідним видовому складу, лісорослинним умовам, цілям господарювання	10.1, 10.2, 10.3	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил відтворення лісів» від 01.03.2007 № 303; Лісовпорядкувальний проект	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, помічник лісничого, майстер лісу
22	Вимоги чинного законодавства щодо поводження із небезпечними речовинами	10.7, 10.12	Закон України «Про пестициди і агрохімікати»; Закон України «Про управління відходами»; FSC-POL-30-001a FSC Lists of Highly Hazardous Pesticides; Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні; Перелік хімічних препаратів та добрив дозволених до використання на території лісового фонду;	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної дільниці, помічник лісничого
23	Дозволені до застосування хімічні речовини та добрива. Вимоги щодо поводження з ними, зберігання, використання	10.7	Перелік хімічних препаратів та добрив дозволених до використання на території лісового фонду; Інструкція з ОП під час робіт із пестицидами та агрохімікатами	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної дільниці, помічник лісничого
24	Оцінка ризиків провадження господарської діяльності. Розвиток інфраструктури, транспортування. Мінімізація впливу на навколишнє середовище господарської діяльності.	10.10	Перелік робіт, що мають вплив на навколишнє середовище; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів» від 20.05.2022 № 612	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної дільниці, помічник лісничого, майстер лісу
26	Збір, очистка, транспортування, утилізація відходів господарської діяльності екологічно прийнятним способом	10.12	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ; Закон України «Про управління відходами»	Всі працівники (у т.ч. робітники)

№ пп	Тема навчання	Критерій стандарту	Використані Закони, нормативні документи, тощо	Працівники, з якими проводиться навчання
27	Регіональні особливості ведення лісового господарства	4.2, 4.7, 5.1, 6.4, 6.5, 6.6, 8.1, 10.2, 10.5, 10.7	Визначення особливих цінностей для збереження в Україні; Ідентифікація ОЦЗ; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» від 16.05.2007 № 733; Червона книга України (рослинний світ, тваринний світ); Зелена книга України; Наказ Мінприроди України «Про затвердження Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України» від 16.10.2009 № 545; Рідкісні види та види, що перебувають під загрозою, які трапляються на території лісового фонду; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил відтворення лісів» від 01.03.2007 № 303; Лісовпорядкувальний проект	Інженерно-технічний персонал надлісництва, лісничий, начальник нижнього складу, начальник транспортної дільниці, помічник лісничого, майстер лісу

Інженер лісового господарства I категорії
відділу лісового господарства



Володимир ДЗИК

Старший інспектор з кадрів
відділу військового обліку та навчання
управління з персоналу



Наталя ПЕТРИШЕНА